

Z MÍSTA, KDE ŽIJEME 2022 | STEJNÉ PŘÍBĚHY, JINÁ JMÉNA

TÝM

NÁZEV A ADRESA ŠKOLY: Základní škola, Uherský Brod, Mariánské náměstí 41, okres Uherské Hradiště

ČLENOVÉ TÝMU: Lenka Blahová, Sofie Horáková, Sofie Kovářová, Iva Polanská, Natálie Urbánková

VYUČUJÍCÍ: Mgr. Jitka Hudečková

DATUM SETKÁNÍ S PAMĚTNÍKEM: 3. května 2022

PAMĚTNÍK

JMÉNO A PŘÍJMENÍ PAMĚTNÍKA: Pavel Záleský

DATUM NAROZENÍ: 28. února 1955

MÍSTO NAROZENÍ: Mutěnice

VYBRANÝ CITÁT: „Hledejte pravdu ve všem: v historii, v životě, v novinách...Co čtete, co vidíte...ověřte si všechno neb dřív nebo později k pravdě dojdete.“

PŘÍBĚH PAMĚTNÍKA: Min. rozsah 1 normostrana (1800 znaků).

KRÁTKÁ REFLEXE: *Jak probíhalo setkání s pamětníkem, co bylo dobré, co fungovalo a co naopak ne, co vás zaujalo.*

*„Noční můra každého chlapa je, že mu do bytu vstoupí ženská, natož když k panu Záleskému vstoupily naráz čtyři ženské. S klidným svědomím a úsměvem na tváři mohu říci, že se nás bál snad víc než STB“
Sofie*

Líbil se nám pamětníkův zájem, i přes zdravotní omezení se nám snažil vyhovět, souhlasil i s natáčením svého vyprávění, ochotně nám poskytl všechny materiály, které jsme potřebovaly ke zpracování příběhu, odpovídal na naše dotazy, i když nebyly vzpomínky vždy nejveselejší, mohly jsme si nafotit autentické prostředí bytu, kde STB prováděla domovní prohlídky, můžeme použít i fotografie z rodinného archívu. Jeho paní nám nabídla výbornou domácí buchtu. Atmosféra byla velmi přátelská. Počáteční rozpaky nám pomohl překonat syn pana Záleského, který nás dokonce dopravil z nádraží do bytu. Zpočátku jsme se potýkaly s přípravou techniky na natáčení v malém bytě, osvětlením, zdravotním handicapem pamětníka. Přes veškeré překážky jsme se nevzdaly a pan Záleský se též nevzdal. Povyprávěl nám svůj příběh, který je pro nás nezapomenutelný. Proto hodnotíme setkání i další spolupráci velmi pozitivně.

SEZNAM PŘÍLOH: *Sepište, jaké přílohy k příběhu posíláte (fotky, archivní materiály apod.). Pokud o nich víte nějaké informace (např. kdo je na fotce, za jakého roku pochází), také, prosím, přidejte.*

1. Báseň „Radost ze života“ – celý text (Archiv bezpečnostních složek, vyšetřovací spis a. č. V-2145 BN)
2. Portrét – mládí Pavla Záleského 1974, rodinný archív
3. Portrét – současná fotografie Pavla Záleského, 1. 12. 2021, rodinný archív
4. Návštěva otce Petra Záleského ve vězení, rodinný archív
5. Fotografie s bratrem Petrem v době věznění tatínka, 1958, rodinný archív
6. Fotografie – na dráze 1975, rodinný archív
7. Demonstrace v Olomouci za propuštění Augustina Navrátila 1988, rodinný archív
8. Organizování demonstrace ve Zlíně 1989, na dráze - rodinný archív
9. Svatební fotografie, kytarista Pavel, rodinný archív
10. Sklep v Mutěnicích 2004, rodinný archív
11. Obvinění a rozhodnutí o napomenutí – přestupková komise MNV Otrokovice 22. 11. 1989 – rozšiřování tiskoviny Několik vět 1,2
12. Evidence Pavla Záleského v archivu bezpečnostních složek, BRN_39_63
13. Modlitba „Buď klidná“, rodinný archív

PAVEL ZÁLESKÝ

Pavel Záleský se narodil 28. 2 1955 v Mutěnicích otci Petru Záleskému. Když mu byly tři roky, jeho otec byl společně s otcovým bratrem Františkem a kamarádem Josefem Havlátem zatčen a odsouzen. Byli obžalováni jako protisocialistická skupina pro trestný čin podvracení republiky u Krajského soudu v Uherském Hradišti. Provinění otce a jeho společníků spočívalo v tom, že zpracovávali a rozšiřovali různé tiskoviny a písemnosti zaměřené proti lidově demokratickému státnímu zřízení. Součástí jeho vyšetřovacího spisu byla i zabavená báseň bratra Františka:

Radost ze života (úryvek):

*“Až lidé budou více věřit,
všechno jenom mírou lásky měřit,
vlády až si budou státi v slově,
vyprázdní se lágry v Jáchymově.”*

(Archiv bezpečnostních složek, vyšetřovací spis a. č. V-2145 BN)

Trest si odsouzení odpykávali v uranových dolech na Příbramsku. Komunisté rodině zabavili pole, vinohrady a další majetek. Všichni tři byli rehabilitováni v roce 1991.

Po ukončení povinné školní docházky v ZŠ v Mutěnicích nastoupil Pavel Záleský ke studiu na Střední průmyslové škole strojnické a železniční v oboru dopravy. Poté pracoval jako signalista, mistr a kontrolor tratí ČSD. Podle jeho zaměstnání pojmenovala později STB jeho spis „Dráha“. V této době začal Pavel Záleský tisknout náboženský samizdat. Texty opisoval na svém psacím stroji. Materiály získával také z Křesťanské akademie v Římě. Deset až dvanáct kopií, které dokázal opsat na stroji, mu brzy připadalo málo. Tehdy se ženou a dětmi bydlel v Otrokovcích, kde se seznámil s dalšími disidenty. Začali spolupracovat. S jedním z největších katolických disidentů Augustinem Navrátilem začali produkovat až 500 kusů samizdatu.

Účastnil se pouti ve Velehradě v roce 1985, která přerostla v masovou protirežimní demonstraci. V listopadu 1985 přišla první domovní prohlídka.

“Pavel Záleský, nar. 28. 2. 1955... V listopadu 1985 u něj byla provedena domovní prohlídka v rámci akce proti moravskému samizdatu. V té souvislosti byl 25. 3. 1986 obviněn podle § 175/1 a, b/ křivá výpověď, neboť prý při svědecké výpovědi v trestní věci Jaromíra Němce a spol. Zamlčel důležité okolnosti a vypovídal nepravdivě.” (Informace o Chartě 77, ročník devátý 1986, č. 13).

Jako zázrakem příslušníci STB nenašli rozmnožovací barvu pod vanou a ani adresář schovaný za svatým obrazem. Přestože STB kromě náboženských knih nenašla jiný kompromitující materiál, odvezli Pavla do tehdejšího Gottwaldova na výslech. Následoval opakující se proces, kdy příslušníci STB Pavla pravidelně při různých příležitostech zadržovali na 48 hodin. Dohromady si prožil stovky hodin výslechů. Při odvádění k výslechům se Pavel začal bránit pasivně. Vzpomínal, jak se držel kolejí, dokud ho neodtáhli, jak se mu speciální pouta zařezávala do krve, jindy ho zase museli z demonstrace v Olomouci odvést násilím příslušníci SNB. Zjistil, že při výsleších je nejlepší jen mlčet, protože “s STBáky nelze vyjednávat”. Při jednom zadržení mu dokonce vyhrožovali, že se může stát, že jej mohou nalézt mrtvého na kolejích. V jeho postoji mu pomáhala modlitba, kterou měl neustále u sebe. Při domovních prohlídkách zažíval i humorné chvíle, kdy se příslušníkům SNB ztratily boty, které nechali před dveřmi jeho bytu a do auta odcházeli bosky. Mezi sousedy však byli i takoví, kteří STB rádi pomáhali.

V roce 1987 začal tisknout, společně s dalším disidentem Augustinem Navrátilem, časopis Křesťanské obzory. Časopis se rozesílal na stovky adres po republice. Zároveň v této době organizovali s Augustinem křesťanskou petici. Obsahem petice byla žádost o náboženskou svobodu. Petice se projednávala ve vinném sklípku jeho rodičů v Mutěnicích, kam se dostavili křesťanští disidenti z celé republiky. Petici podepsalo půl milionu lidí z celého Československa včetně známých jmen křesťanského disentu.

27. 10. 1988 po páté hodině ranní započala na celém území ČSR akce proti občanským aktivistům. Před výročím 28. října bylo preventivně pozatýkáno, dle policejních úředníků, v rámci republiky 300 až 500 osob. Podle informací Charty 77 ročník 11 č. 19 neměla tato akce proti aktivistům nezávislých občanských iniciativ za poslední desetiletí srovnatelné období. Domovní prohlídky byly provedeny u 24 osob, mezi nimi i u Pavla Záleského. Patřil mezi ty zadržené, kteří byli v drtivé většině drženi ve vazbě 2 x 48 hodin. Byl mezi nimi i Augustin Navrátil, který byl po zásahu STB za přípravu manifestace proti své vůli hospitalizován na polo uzavřeném oddělení psychiatrické léčebny v Kroměříži.

Dle informací Charty 77 ročník 11 1988, č. 20 zorganizoval následně Výbor na obranu Augustina Navrátila v Olomouci demonstraci spojenou s podpisem petice.

“...moravští katolíci se chtějí sejít v neděli 11. prosince v poledne na náměstí Míru v Olomouci a setrvat tam čtvrt hodiny ve společné modlitbě, každý s křížem v ruce, za Augustina Navrátila... Duchovní setkání spojují moravští katolíci se Dnem lidských práv, který bude 10. 12.”

Z této manifestace byl Pavel Záleský násilně odvezen příslušníky SNB.

Chtěl se účastnit také tzv. svíčkové demonstrace v Bratislavě v roce 1988. Takzvaná svíčková demonstrace z konce března 1988 byla prvním velkým protestem proti režimu v Československu. Svolali ji členové podzemí církve, aby upozornili na porušování základních práv a svobod. Proti několika tisícům demonstrantů tehdy mimořádně agresivně zasáhlo přes devět set příslušníků Veřejné bezpečnosti. Zaměstnavatel mu však nařídil na dráze mimořádnou směnu, aby nemohl do Bratislavy odjet a STB mu zabránila i v symbolické podpoře demonstrantů a zatkla jej.

I když komunisté začali Pavla Záleského po podpisu Charty 77 v roce 1988 opakovaně trestně stíhat a obtěžovat výslechy a domovními prohlídkami přesto se stále aktivně zapojoval do obrany nespravedlivě stíhaných aktivistů, například Stanislava Devátého.

“Dne 11. 4. 1989 vydali prohlášení tři členové Iniciativy sociální obrany, jejímž je Stanislav Devátý rovněž aktivistou, a to Ing. Petr Kozánek z Kyjova, Radomír Vítek z Gottwaldova a Pavel Záleský z Otrokovic. Na podporu spravedlivého protestu Stanislava Devátého proti jeho věznění budou tři moravští aktivisté držet 14. dubna třídenní hladovku.” (Informace o Chartě 77, ročník 12, 1989, č. 8)

Raritou bylo, že ještě po Sametové revoluci 17. listopadu 1989 obdržel 22. 11. 1989 Pavel Záleský od přestupkové komise města Otrokovic ROZHODNUTÍ, v němž ho informovali, že je vinen přestupkem proti soc. soužití, jehož se dopustil tím, že dne 30. 7. 1989 předal svému bratrovi citát s obsahem “Několik vět”, která svým obsahem narušuje veřejný pořádek.

Ani po revoluci Pavel Záleský s prací na dráze neskončil. Zároveň ale také založil a řídil Charitu sv. Anežky v Otrokovicích. Později pracoval na Krajském úřadě Zlínského kraje na odboru sociálních služeb. Nadále se věnoval víře, a po krátkém politickém angažmá začal spravovat Pastorační dům v Itálii. Dnes je Pavel Záleský v penzi, zajímá se však dál o společenské dění, ke kterému je i dnes velmi kritický a vede v Otrokovicích Filmový apoštolát. Své myšlenky, víru a názory předává mladým lidem na besedách ve školách.

A co jsme si odnesly ze setkání s Pavlem Záleským my? Jeho životní krédo: “Hledejte pravdu ve všem,” či Pivečkovovo motto: “Nikdy se nevzdávej.”